

COMPLETE METHODE BEGINNEND LEZEN

LetterKlankStad
beginnend lezen met resultaat

- Goed leren lezen in 72 lessen
- Uniek leesplankje met alle letters en klanken
- Accent op decodering en analyse
- Ook voor remediëring en NT2-onderwijs

www.letterklankstad.nl

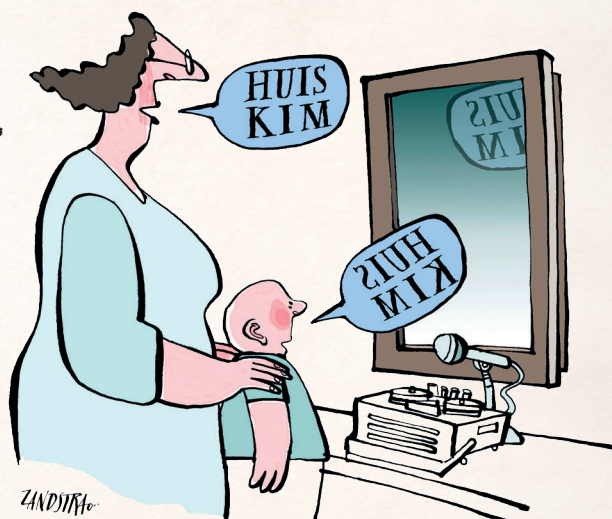
Van leren lezen naar lezend leren

Goed kunnen lezen is de spil van succesvol leren. Wie het lezen niet optimaal beheerst, begrijpt de lesstof niet goed, kan geen hoofd- en bijzaken onderscheiden in teksten en verliest tevens grip op spelling. Tijdens de schooljaren (maar ook in het latere beroepsleven) is een goede leesvaardigheid essentieel.

De afgelopen decennia heeft het leesonderwijs zich vooral gericht op de spraakklank van letters: het zogenaamde hakken en plakken van woorden. De letter b wordt aangeleerd als [buh]. De letter e als [eh]. Dit is, vooral in de beginfase van het leren lezen, handig bij klankzuivere woorden zoals ben. Maar al snel komen er woorden als behang en benen. Opeens spreek je de letter e uit als [uh] of [ee] en is de spraakklank [buh] niet meer toereikend in het woord behang.

Daarbij ligt het accent bij toetsing op snel lezen. Maar... snel lezen is niet hetzelfde als goed lezen. Zeker niet op de lange termijn.

Het visuele brein van jonge kinderen verwerkt informatie vanuit het geheel. Er is (nog) geen aandacht voor details, analyse en (woord)structuur. Woorden worden het liefst als geheel gescand, gebruik makend van de context en illustraties. Daarbij is er vaak ook nog sprake van het 'spiegelen' van de letters. Het lijkt lezen, maar is het niet! Een vlotte decodering ontbreekt en juist dat is essentieel voor spelling, begrijpend lezen en het leren van vreemde talen.

Focus op goed leren lezen

In deze brochure leest u alles over de inhoud, structuur, materialen en lesopbouw van de beginnend leesmethode LetterKlankStad. Alles staat in het teken van aantrekkelijk, plezierig, maar vooral goed leren lezen. Op de lange termijn een stevige basis voor succesvol leren!

Uit onderzoek in 2019 van studenten van de Radboud Universiteit Nijmegen (o.l.v. hoogleraar E. Kroesbergen) blijkt dat leren lezen met LKS eind groep 3 een volwaardig leesniveau geeft. Vervolgonderzoek in groep 4 zal moeten aantonen of de gerichte LKS-didactiek het verwachte voordeel oplevert bij voortgezet lezen, spelling en tekstbegrip.

Uitgangspunten

LetterKlankStad steunt op drie belangrijke pijlers:

1. Didactisch onderscheid tussen letters en klanken

Vanuit de afspraken (regels) van de Nederlandse taal, richt LetterKlankStad zich op de ordening van de letters en klanken. Hierbij staat het onderscheid tussen letters en klanken centraal en is er aandacht voor de alfabetische naam van een letter en de spraakklank(en).

A. Letters hebben een alfabetische naam

Er zijn 26 letters (het alfabet), die elk een alfabetische naam hebben: A, B, C enz. Met deze 26 letters worden woorden, zinnen, alinea's, paragrafen, hoofdstukken en tot slot boeken gemaakt.

Letters hebben één of meerdere spraakklanken

Naast de alfabetische naam hebben letters ook één of meerdere spraakklanken. Dat is hoe de letter klinkt! De letter *e* klinkt in het woord *pet* als [eh], in het woord *vering* als [ih], in het woord *de* als [uh] en in het woord *kever* zelfs als [ee] en [uh]. Door direct bij het aanleren van letters zowel de alfabetische naam als de spraakklank(en) mee te geven, krijgt een kind grip op de opbouw. Dit voorkomt verwarring bij latere leeshobbels zoals de open lettergreep.

B. Klanken zijn twee of meer letters bij elkaar

Twee of meer letters bij elkaar vormen samen een *klank*. Elke taal heeft eigen klanken. In het Nederlands vormen de letters *e* en *i* samen de klank [ei], maar omgekeerd de klank [ie]. Letters zijn dus pertinent iets anders dan klanken!

2. Fonologische vaardigheden

Letters en klanken herkennen en uitspreken, gesproken woorden in losse klanken/letters opdelen en losse klanken/letters samenvoegen tot woorden.

3. Automatiseren decoderen

Direct en zonder nadenken herkennen en benoemen van alle Nederlandse letters en klanken.

Zowel de alfabetische naam van de letters kennen als de spraakklank(en) bij de letters benoemen.

Door woorden niet alleen te hakken en plakken op spraakklank, maar ook te spellen op alfabetische letternaam (van voor naar achter en van achter naar voor), wordt het brein gedwongen het woordbeeld te visualiseren en krijgt het kind al direct bij het leren lezen zicht op een juiste spelling.

Doelgroepen

LetterKlankStad is op meerdere manieren in te zetten:

1. Beginnende lezers

Zodra een leerling schoolrijp is en toe is aan leren lezen, kunnen de lessen 1 t/m 72 op volgorde worden gevolgd. Zowel individueel (bijvoorbeeld bij leerlingen in groep 2 die eraan toe zijn) als klassikaal (bij aanvang groep 3).

2. Gevorderde lezers die vastlopen

Leerlingen die vastlopen bij het voortgezet (begrijpend) lezen, de spelling en/of het leren van vreemde talen, missen vaak de basisvoorwaarden van het geautomatiseerd decoderen. Door lessen los naar behoefte in te zetten, krijgt het kind alsnog grip op de structuur en opbouw van taal.

3. Anderstaligen - NT2

Analfabeten, zwakke lezers en anderstaligen die de Nederlandse taal willen leren kunnen zich met het materiaal richten op de spraakklank (uitspraak) van de letters en klanken van de Nederlandse taal.

Opbouw van de lessen

LetterKlankStad bevat in totaal 72 uitgeschreven lessen van 50 minuten. Deze zijn verdeeld over 9 blokken van elk 8 lessen. Ieder blok begint met 5 instructielessen met nieuwe leesdoelen. Les 6 is steeds een toets les, waarin leerlingen kunnen laten zien of ze de aangeboden lesstof beheersen. De toetsen zijn bewust niet gericht op snelheid maar op accuratesse. De lessen 7 en 8 zijn gericht op herhaling/verdieping. Tevens is er ruimte om tussen de lessen door te oefenen met vele extra werkvormen.

Directe instructiemodel

Een belangrijk didactisch uitgangspunt van LetterKlankStad is het directe instructiemodel, dat in alle lessen wordt toegepast:

1	5 min.	In de oriëntatie/motivatiefase legt de leerkracht de relatie tussen wat de kinderen al beheersen en de nieuwe lesstof. Dit zorgt voor een betere opname en meer motivatie.
2	20 min.	In de instructie/oefenfase geeft de leerkracht uitleg en instructie. Middels voordoen, samen doen en tot slot zelfstandig doen maken de kinderen zich de nieuwe vaardigheden eigen.
3	10 min.	In de zelfstandig oefenfase gaan de kinderen zo zelfstandig mogelijk oefenen in het werkboek.
4	10 min.	In de toepassingsfase passen de kinderen, onder begeleiding, de geleerde vaardigheden toe op teksten in het leesboek.
5	5 min.	In de afsluitende fase van een les blikt de leerkracht samen met de kinderen terug op wat geleerd en geoefend is in de les. Ook wordt er gezamenlijk alvast vooruit gekeken naar de volgende les. Goede feedback is belangrijk.

Handleiding

Voor de leerkracht is er een duidelijke handleiding. Alle lessen staan per spread beschreven in drie overzichtelijke kolommen:

- 1e kolom : Lesdoelen, reeds geleerde letters/klanken, Aandachtspunten.
- 2e kolom : Lesbeschrijving met instructie in duidelijke stappen.
- 3e kolom : Benodigde materialen, werkvorm Leesbevordering, Stapje vooraf naar de volgende les.

Les 17

Inhoud

- Oefenen met de lettersnamen, spraakklanken en tekens p-e-d aan de hand van de woorden pan, mes, duim
- Nieuwe letters/klanken indelen in LetterKlankStad
- Lidwoorden lezen
- Letters, woorden, zinnen lezen

Letters/Klanken

h – ui – s – k – i – m – aa – ij – r – a – b – n
p – e – d

Aandachtspunten

- Wees bedacht op het lastige vormverschil tussen de d en de b. Laat kinderen het verschil ervaren door met hun lichaam en/of met hun armen de letter te 'vormen' (maak foto).
- Zie voor de LEREN MET JE LUIJF procedure het Remedierende Steunboek II-1.2

Oriëntatie/motivatie

Vraag de kinderen of ze van koken houden en of ze wel eens helemaal zelf een gerecht gemaakt hebben. Breng het gesprek op het gevaar van scherpe messen. Daarmee kun je makkelijk in je vingers snijden. Heeft iemand dat wel eens meegemaakt? Besluit het gesprek met de aankondiging dat ze vandaag drie nieuwe woorden gaan leren: pan, mes en duim.

Instructie en oefenen

1 Nieuwe letter aanbieden (p – pan)

Teken op het bord een pan. Hak en plak daarna het woord pan. Schrijf de letters naast de tekening, terwijl u ze duidelijk benoemt. Hak en plak daarna het woord. De kinderen hakken en plakken het woord met u mee en daarna zelfstandig. Uit hoeveel delen bestaat het woord? Drie. Zet drie stippen op het bord. Welke letters kennen ze al? De middelste, de a van kar. Weten ze nog waar de a woont? In de groene Korte-Straat. Schrijf de a op de middelste stip op het bord in het groen. Welke letter kennen ze nog meer? De n (van haan). Waar woont de n? In de blauwe flat. Schrijf de n op de laatste stip in het blauw. Welke letter blijft er nu over? Schrijf de p op de eerste stip. Hak en plak het woord pan waarbij u de a en n fluistert en de p luider uitsprekt. De kinderen doen dit na. Wijs de p aan. Dit is de letter p, die klinkt als [puh]. Op de poster van LetterKlankStad laat u zien waar de p gaat wonen: in de blauwe flat. Het is een medeklinker. Kleur de p op het bord blauw. Licht de lettervorm toe: een stok van boven naar beneden, ga weer terug omhoog en maak een rondje. De kinderen maken de lettervorm een aantal malen met u mee op hun tafelblad, terwijl ze deze benoemen en verklanken: p – [puh]. Oefen in met de LEREN MET JE LUIJF-procedure. De kinderen maken regel 1 van opdracht 1 in het werkboek.

2 Nieuwe letter aanbieden (e – mes)

Teken een mes op het bord en herhaal de bovenstaande procedure. De letters m (blauw) en s (blauw) zijn bekend. De nieuwe letter e is een klinker en woont in de groene Korte Straat bij de andere klinkers i en de a. Laat in LetterKlankStad zien waar de e gaat wonen. Kleur de e op het bord groen. Lettervorm: laat zien waar het startpunt is, dan een streepje schuin rechts omhoog, en dan met een bocht omhoog en linksom achterover draaien en langs het startpunt naar beneden met een bochtje terug. De kinderen maken de lettervorm een aantal malen met u mee op hun tafelblad, terwijl ze deze benoemen en verklanken: e – [eh]. Oefen in met de LEREN MET JE LUIJF-procedure. De kinderen maken regel 2 van opdracht 1 in het werkboek.

3 Nieuwe letter aanbieden (d – duim)

Teken op het bord een duim en herhaal de procedure. De klank ui (rood) en letter m (blauw) zijn bekend. De kinderen hakken en plakken het woord en stellen vast dat de letter d op de voorste stip moet komen. Ze kennen de letter al van het lidwoord de. Laat in LetterKlankStad zien waar de d gaat wonen: in de blauwe flat, waar al acht letters wonen. Kleur de d blauw. Lettervorm: laat het startpunt zien, maak een rondje (naar voren), dan helemaal omhoog en langs het startpunt weer naar beneden. De kinderen maken de lettervorm een aantal malen met u mee op hun tafelblad, terwijl ze deze benoemen en verklanken: d – [duh]. Oefen in met de LEREN MET JE LUIJF-procedure. Kennen de kinderen een letter die lijkt op de d? Schrijf de d en de b op het bord. Vanuit de overeenkomsten (allebei rondje en stokje) wijst u ze op het verschil. De letter b is van buik. De letter d is van duim. De kinderen maken regel 3 van opdracht 1 in het werkboek.

4 Lidwoorden lezen

De woorden pan, mes en duim staan nog op het bord. De kinderen bepalen welk lidwoord erbij hoort. Schrijf dat ervoor. Schrijf de drie lidwoorden op het bord. U haakt een woord, de kinderen plakken het woord en bepalen welk lidwoord erbij hoort. Doe ook zo met de woorden: dak, peen, pijp, rem, kip, pak, pen, bek, das, paar, rek.

Werken met letters, klanken, woorden

1 De kinderen schrijven de drie nieuwe letters in de juiste straat van hun LetterKlankStad. Werk samen aan de opdrachten. Geef een heldere instructie en uitleg per opdracht(regel).

2 U spreekt de verbeelde woorden, waarin een p, e of d voorkomt, duidelijk uit. De kinderen trekken (eventueel met de juiste kleur) een lijn tussen de tekening en de juiste letter: lamp, emmer, draak, ster, douche, elf, paard, deur.

3 In een reeks letters de juiste letter herkennen, lettervakje juiste kleur geven. Laat de letters ook steeds benoemen en verklanken!

Lezen

Geef de kinderen de gelegenheid om de teksten even voor zichzelf te bekijken en te lezen. Laat daarna de tekst meermalen hardop lezen, individueel en samen.

Afsluiting

Besprek kort met de kinderen wat ze in deze les geleerd en geoefend hebben: drie nieuwe letters en heel wat nieuwe woorden. Kijk even vooruit naar de volgende les. Doe tot slot een auditieve oefening. Vraag de kinderen goed te luisteren. Zeg vier woorden: pan, man, mes, kan. Vraag welk woord er niet bij hoort. Herhaal dit met de reeksen: dek, bek, hek, hik - dik, duik, hik, rik - daar, dan, haar, maar:

Material

- de poster van LetterKlankStad

Leesbevordering

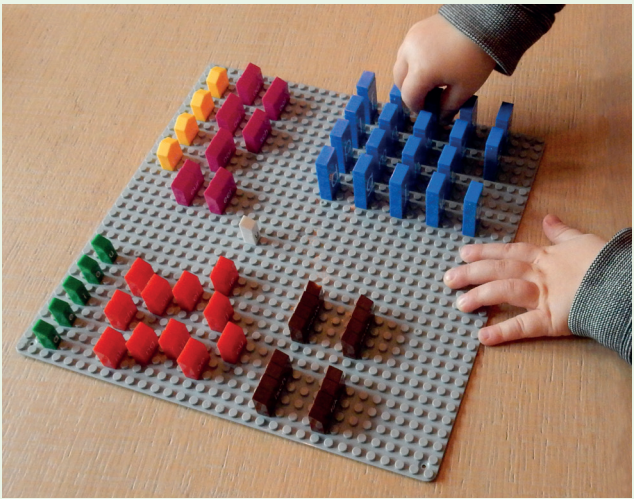
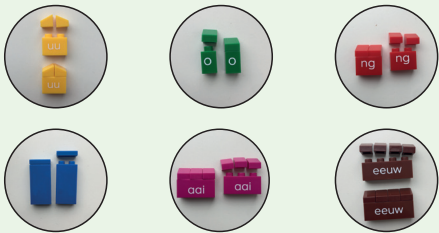
Laat verschillende kookboeken zien en laat de kinderen vrijelijk in de boeken kijken en lezen. Voer een gesprek over recepten en koken. Bespreek vaak voorkomende termen, zoals ingrediënten, kookgerei, recept, vegetarisch, mixer, maatbeker etc. Laat de kinderen een eigen recept bedenken en opschrijven met behulp van woorden en tekeningen.

Stapje vooraf

Voorbereiding op de volgende les. Woorden maken en wisseligen lezen. Zeg het woord pan. De kinderen hakken en plakken en zetten het woord met hun huisstenen. U schrijft het woord op het bord. Hoe heet de letter achteraan? Hoe klinkt deze? Vraag een andere letter op die plek te leggen. Bespreek alle antwoorden die zijn ontstaan bij de kinderen en schrijf deze woorden op het bord onder pan (pan, pak, pas, pap). De kinderen lezen de wisselrij. Welke letters blijven in elk woord staan? Onderstreep het vaste woorddeel. Zo kun je snel zien wat hetzelfde blijft en kun je de woorden sneller lezen. Volg dezelfde procedure met de laatste letter van duim (duim-duik-duin) en de middelste letter van mes (mes-mis-muis)

Huisstenen

Centraal in de methode staat het unieke 'leesplankje' met de 2 x 52 Huisstenen. Deze komen overeen met de afbeelding op de klassenposter. Ook hier zijn vorm, kleur en functie een houvast bij het doorzien van de structuur en opbouw van woorden.

Materialen

Werkboeken

Voor de leerlingen zijn er twee werkboeken. Werkboek 1 bevat verwerkingsoefeningen bij de lessen 1 t/m 40. Werkboek 2 richt zich op de lessen 41 t/m 72.

In de werkboeken wordt, zeker in de beginfase, aandacht geschonken aan de structuur en ordening van de letters en klanken. Hierbij zijn de kleuren, vormen en indeling van de Huisstenen een leidraad. Kinderen kunnen letters en klanken de juiste kleur geven en zien aan de kadervorm waar deze thuis hoort in LetterKlankStad.

les 17

1

1 p p pan

2 e e mes

3 d d duim

2

1 2 3 4

p e d

5 6 7 8

3

1 p d b p n d p k h n r p b p

2 e a e i e a i e a a i e e i

3 d k b d n p d h k p h d b d

24

les 18

1

1 pak 2 mes 3 muis

pan het huis

pap ren duim

2

1 p 2 e 3 d

i m b s a n

i j n r n i k

s a h k a a r

3

ben mes duim kip dak

pan rem dik pijp daar

pak p e d

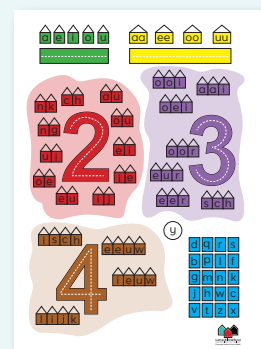
25

LetterKlankStad-Digitaal.nl

Middels een eigen digitaal platform beschikt de leerkracht over alle materialen, extra leesteksten, werkbladen, oefeningen en toetsen. Leerlingen kunnen met een eigen account gebruik maken van teksten en het programma Woordbouw waarmee ze inzicht krijgen in de structuur en opbouw van woorden.

Klassenposter

Op de plattegrond van LetterKlankStad staan alle 52 Nederlandse letters en klanken, gerubriceerd naar functie en samenhang. Elke straat heeft eigen 'bewoners' en huizen met specifieke vorm en kleur.

Complete
methode
om te
leren lezen

LetterKlankStad
beginnend lezen met resultaat

- Goed leren lezen in 72 lessen
- Accent op decodering en analyse
- Ook voor remediëring en NT2-onderwijs
- Uniek leesplankje met alle letters en klanken

www.letterklankstad.nl

Meer informatie

Deze brochure geeft een beeld van de beginnend leesmethode LetterKlankStad. Op de bijbehorende website www.letterklankstad.nl vindt u meer, uitgebreidere informatie en een aantal inblikpagina's van alle boeken. Tevens staan er op onze website zichtlocaties vermeld waar u de materialen kunt bekijken en waar ervaren leerkrachten u meer informatie kunnen geven over het werken met LetterKlankStad.

Persoonlijke toelichting

Heeft u nog vragen, of wilt u de materialen en boeken persoonlijk bekijken, neem dan gerust contact met ons op.

LetterKlankStad is verkrijgbaar bij alle grote schoolleveranciers.

LetterKlankStad
beginnend lezen met resultaat

info@letterklankstad.nl www.letterklankstad.nl

Instituut
Kind in Beeld
grip op groei

Uitgeverij Instituut Kind in Beeld, Afdeling Basisonderwijs

Bosstraat 107, 1731 SC Winkel NH